

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσία, Ἐν βουλῇ Μαντιθέῳ δοκιμαζομένῳ ἀπολογία, § 4-7

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰππεύσαντας σκοπεῖν εὐηθές ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰππεύειν οὐκ ἔνευσιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν. ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὔτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ἰ. Να χαρακτηρίσετε τις επόμενες προτάσεις ως σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ) σύμφωνα με το περιεχόμενο του αποσπάσματος και να διορθώσετε μια εσφαλμένη πρόταση κάνοντας παραπομπή στο πρωτότυπο κείμενο.

1. Ο απολογούμενος βρισκόταν στην Αθήνα την εποχή που γκρεμίστηκαν τα μακρά τείχη.
2. Ο Μαντίθεος δεν ήθελε να λάβει μέρος στις ενέργειες του καθεστώτος μολονότι του ζητήθηκε.
3. Δεν είναι λογικό να κρίνεται η συμμετοχή στο σώμα των ιππέων από την αναγραφή στο σανίδιο.
4. Ο Μαντίθεος δεν ήταν γραμμένος στις καταστάσεις των φυλάρχων.

Διόρθωση:

-

Μονάδες 10

ii. α) Με ποια γεγονότα της προσωπικής του ζωής ο Μαντίθεος προσπαθεί να επηρεάσει τους βουλευτές υπέρ του;

Μονάδες 10

β) *σανίδιον, κατάστασις*: Να γράψετε σύντομα το περιεχόμενο των όρων και να σχολιάσετε την αξιοποίησή τους στην επιχειρηματολογία του Μαντίθεου.

Μονάδες 10

iii. α) Να συμπληρώσετε τα κενά στις επόμενες προτάσεις με τις κατάλληλες λέξεις ώστε να ολοκληρώνεται το νόημα σύμφωνα με τις πληροφορίες της Εισαγωγής.

Εκείνος όμως που άσκησε ιδιαίτερη επίδραση στην εξέλιξη της ρητορικής ήταν ο 1_____ ο 2_____ που έφθασε στην Αθήνα το 427 π.Χ. και είχε μαθητές επιφανείς Αθηναίους. Η ρητορική του, διανθισμένη ή και κυριολεκτικά φορτωμένη με σχήματα, τα 3_____ σχήματα (πάρισα, ομοιοτέλευτα, παρηχήσεις, αντιθέσεις κ.λπ.), είχε σκοπό να καταπλήξει και να γοητεύσει προσεγγίζοντας τα όρια του ποιητικού λόγου.

Ο 4_____ αρνείται να χαρακτηρίσει επιστήμη ή τέχνη τη ρητορική, αφού δεν έχει καθορισμένο αντικείμενο να διδάξει ούτε αξιόπιστη 5_____. Ο ρήτορας, ακόμη και αθέλητα, οδηγείται στην απάτη, αφού δεν έχει 6_____ («έπιστήμην»), αλλά 7_____ μονάχα («δόξαν») για το θέμα με το οποίο τυχόν ασχολείται.

Μονάδες 7

β) Να αντιστοιχίσετε τα είδη της ρητορείας με τους κυριότερους εκπροσώπους τους.

ΕΙΔΟΣ

Συμβουλευτικοί

Δικανικοί

Επιδεικτικοί

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ

Λυσίας

Ισοκράτης

Δημοσθένης

Μονάδες 3

iv. α) πολιτειακός, άτιμος, δημοτικός, ομόλογος, παρουσία: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 5

β) Να απαντήσετε στα παρακάτω ζητούμενα:

έχοντας: να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη **-ις**.

γνώμην: να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

άποδημοῦσι: να γράψετε μία αντώνυμη λέξη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

έπιθυμείν: να γράψετε ένα συνώνυμο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

έψηφίσασθε: να σχηματίσετε ένα παράγωγο ουσιαστικό που να δηλώνει αποτέλεσμα ενέργειας.

Μονάδες 5

v. Σε ποια γεγονότα της πολιτικής ζωής της Αθήνας αναφέρεται ο Μαντίθεος προκειμένου να αποδείξει την αθωότητά του; Να τα σχολιάσετε λαμβάνοντας υπόψη σας και το ακόλουθο κείμενο. [Ξενοφώντος Ελληνικά, 15-16]

[15] Τον πρώτο καιρό ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ήταν ομοϊδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας όμως -που ανάμεσα στ' άλλα είχε εξοριστή κιόλας από τους δημοκρατικούς- είχε διάθεση να σκοτώσει πολύν κόσμο, ενώ ο Θηραμένης εναντιωνόταν, λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους για μόνο το λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός, έστω κι αν δεν πείραζαν σε τίποτα την καλή τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ' εγώ κ' εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν' αποχτήσουμε δημοτικότητα». [16] Ο άλλος πάλι αποκρινόταν (γιατί φερόταν ακόμα φιλικά στο Θηραμένη) ότι όποιος θέλει να κυριαρχή είν' υποχρεωμένος να βγάξει από τη μέση εκείνους που θα μπορούσαν να του σταθούν εμπόδιο: «Κι αν φαντάζεσαι ότι επειδή είμαστε τριάντα κι όχι ένας η εξουσία μας δε χρειάζεται τόση φροντίδα όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος».

[Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Μονάδες 10

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντας, Κύρου Ανάβαση 3,2 10-11

Μετά τη δολοφονία κορυφαίων αξιωματικών των Μυρίων από τον Τισσαφέρνη εκλέχτηκαν νέοι, μεταξύ των οποίων και ο Ξενοφώντας και με τις ομιλίες τους προσπάθησαν να ενθαρρύνουν τον στρατό για να ριχτεί στην τελική μάχη εναντίον των βαρβάρων. Ο Ξενοφώντας στον λόγο του αναφέρεται στη βοήθεια των θεών προς το ελληνικό στράτευμα και την αντίθεσή τους στους εχθρούς τους.

[3.2.10] Ἐτύγχανον λέγων ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν σωτηρίας. πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρικήκασί τε καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους λελύκασιν. οὕτω δ' ἐχόντων εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεούς, ἡμῖν δὲ **συμμάχους**, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ **μικροὺς** ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς κἂν ἐν **δεινοῖς** ᾧσι σφάζειν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται.

[3.2.11] ἔπειτα δὲ ἀναμνήσω γὰρ ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει εἶναι σφζονται τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεῖ στόλῳ ὡς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ὑποστήναι αὐτοὶ Ἀθηναῖοι τολμήσαντες ἐνίκησαν αὐτούς.

Πηγή: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα E.C. Marchant, εκδ. 1900–21. *Xenophon's opera omnia*. I–V. 2η έκδ. Οξφόρδη: Clarendon Press. Ανατ. 1961–71. (ημερομηνία πρόσβασης 10-2-2019)

Λεξιλόγιο

ἐμπεδῶ = τηρώ, εφαρμόζω

εὐπετῶς = εύκολα

προσῆκει = ταιριάζει

ὑφίσταμαι = αντιμετωπίζω

i. Να μεταφραστεί η παράγραφος [3.2.11].

Μονάδες 10

ii. Για ποιον λόγο οι θεοί υποστηρίζουν το ελληνικό εκστρατευτικό σώμα; Τι μπορούν να προσφέρουν με τη βοήθειά τους;

Μονάδες 10

iii. Να δοθούν οι ζητούμενοι γραμματικοί τύποι:

1. λέγω: β' ενικό προστακτικής αορίστου β' (2μ)
2. ἐπιορκούσι: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου (2μ)
3. ὦσι: γ' ενικό οριστικής μέλλοντα (2μ)
4. ἐλπίδες: ονομαστική ενικού (1μ)
5. τάς σπονδάς: δοτική ενικού (1μ)
6. σύμμαχοι: δοτική πληθυντικού θηλυκού γένους (1μ)
7. τῶν προγόνων: ίδια πτώση στον άλλο αριθμό (1μ)

Μονάδες 10

iv. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι υπερτονισμένες λέξεις της παραγράφου [3.2.10].

Μονάδες 6

β) Να βρείτε και να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος όλες τις προτάσεις του χωρίου «οὕτω δ' ἔχόντων ... ὅταν βούλωνται».

Μονάδες 4